

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — ECONOMIE POLITICĂ

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNA SUB CONDUCEREA D-ilor

C. G. DISSESCU

V. ATHANASOVICI, PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, ALEX. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU,
N. POLIZU-MICȘUNEȘTI, C. HAGI-THEODORAKY

SECRETAR DE REDACȚIE
SILIU RADULESCU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3.

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RADULESCU

NUMIREA MINIȘTRILOR

ȘI

RESPONSABILITATEA MINISTERIALĂ

Numirea miniștrilor și răspunderea lor sunt unul din caracterele esențiale și distinctive ale regimului constituțional parlamentar.

Principiul fundamental al acestui regim este separațiunea puterilor și limitarea lor. Reprezențațiunea națională face legi dar nu judecă. În legiferare Camera este limitată și controlată de Senat, Senatul de Cameră, și amândouă aceste corpuri sunt limitate de Puterea Regală, prin dreptul de sancționare, promulgare și veto. Regele la rândul său este limitat de Națiune, căci cea mai efectivă prerogativă a sa, dreptul de soluțiune, este supus la apelul și verdictul corpului electoral. Puterea electorală se exercită sub direcțiunea magistraților, cu dreptul de verificare a titlurilor de către Parlament și sub rezerva dreptului de soluțiune al Regelui.

Diferitele organe ale puterii judecătorești sunt limitate în mod ierarhic unele prin altele în forma procedurilor de apel, recurs în casăție revizuire. În materie penală însăși hotărârile definitive sunt supuse limitărei lor prin exercițiul prerogativei regale a grațierii și amnistiei.

În ce privește Puterea executivă, ea este pusă nemijlocit și direct sub acțiunea și controlul Puterii regale, deoarece Regele numește și înlocuiește pe miniștrii. Așa dar, la urma urmelor, totul se concentrează în Rege. El exercită puterea cu miniștrii pe care-i alege. În baza principiului constituțional fundamental al limitărei puterilor, trebuie ca și dreptul de numire al miniștrilor să fie supus unor norme, unor reguli, unor condițiuni. În altfel, Regele ar putea numi miniștrii pe

cine vrea, cum vrea și când vrea. Cari sunt aceste norme? Formula constituțională este foarte precisă și foarte laconică. Art. 93 din Constituție, al. 1, zice: „Regele numește și revoacă pe miniștrii săi”.

Textele constituționale fiind formule sintetice și complexe cari exprimă reglementarea unui mare număr de situațiuni politice, pentru a fi bine înțelese și interpretate, trebuiesc puse în referire cu formarea lor, cu tradițiile constituționale din țările unde găsim geneza lor, cu procedura parlamentară constantă, cu armonizarea celorlalte texte constituționale pentru a nu cădea în antinomia constituțională. *Non ab uno, sed ab omnibus*.

Dacă Regele ar putea numi miniștrii pe cine vrea, când vrea și cum vrea, El ar putea lua miniștrii din minoritate și în afară de legăturile de solidaritate și omogeneitate.

Așa se și puteau petrece lucrurile în Engli-tera înainte de secolul al XVI-lea, când s'a impus ca obligatorie practica miniștrilor luați din majoritate, solidari și omogeni. În altfel n'am mai avea guvernul majorităților. Alegerile ar deveni inutile. Regele n'ar mai fi limitat în acțiunea lui și apelul la corpul electoral în cele două luni dela soluțiune ar fi o vorbă fără folos real.

Suntem, așa dar, bine înțeleși. Sarcina de a forma ministerul, guvernul, Regele o încredințează acelui om politic care este expresia majorității. Dacă majoritatea 'i retrace încrederea, Primul Ministru și colegii săi se retrag. Regele formează noul guvern cu o altă personalitate politică care se poate sprijini pe majoritate. Iar dacă conflictul între majoritate și minoritate continuă, dacă se ivește conflict între Cameră și

Senat, dacă este un conflict real între cei aleși altă dată și Țară, Regele are dreptul de a aprecia, de a chibzui asupra situației. El este în drept chiar de a pune în mișcare prerogativa sa politică: poate dizolva cele două corpuri legiuitoare sau unul dintr'însele. Poate forma un nou guvern. De unde va lua pe Primul și ceilalți miniștrii? O majoritate și o minoritate determinate, formale, nu există.

În o asemenea situație, dreptul *formal* al Regelui de a alege pe noii miniștrii devine un drept *fundamental*. El este liber în acțiunea sa.

Sub rezerva de a vedea pe noii aleși aprobându-l sau desaprobându-l în alegerea ce a făcut, Regele încredințează noul guvern cui crede de cuviință. Desigur că alegerea ce va face are ceva personal într'însa. Dar în curând această alegere, încrederea sa, va lua, va trebui să se transforme într'o încredere politică. Cu alte cuvinte, Regele va trebui să formeze un guvern luat din majoritate.

Practica constituțională consfințește în totul expunerea de mai sus. De aceea vedem că în Franța, în Belgia și la noi în urma disoluției Parlamentului, au fost guverne constituite în afară de majoritate, pentru bunul motiv că nu se cunoaște acea majoritate sau că liniștea Statului cere asemenea guverne, pasiunile politice fiind prea încordate. Constituționalitatea lor este incontestabilă.

Astfel putem avea un minister de *afaceri* când situația partidelor apare incertă, când ea nu permite nici constituirea unui minister omogen, nici aceea a unui minister de *concentrare*.

În asemenea cazuri, Capul Statului poate forma un guvern cu elemente luate în afară de partide, printre funcționari sau alte personalități. Un asemenea minister este pentru puțin timp până la consultarea corpului electoral.

Astfel am avut în 1918 ministerul generalului Coandă. Astfel am avut la 1877 în Franța ministerul încredințat de Președintele Republicii Franceze, mareșalul Mac-Mahon, generalului de Rochebouët. Acest minister atacat de Floquet în Parlament, a fost efemer. În declarațiunea sa, Președintele Consiliului spunea că ministerul constituit este *nepolitic*.

Practica monarhiei parlamentare franceze a admis și constituționalitatea ministerelor prezidate de militari în activitate. Iacă o serie de guverne prezidate de militari în activitate:

Generalul Dessolle, 29 Decembrie 1818.

Mareșalul Soult, 11 Octombrie 1832.

Mareșalul Gérard, 18 Iulie 1834.

Mareșalul Mortier, 28 Noembrie 1834.

Mareșalul Soult, 12 Martie 1839.

Mareșalul Soult, 29 Oct. 1840—11 Sept. 1847.

Generalul Dessolle a primit sarcina constituirii cabinetului, ca un ordin căruia îi datoră supunere militară. Cronică timpului istorisește că generalul Dessolle era instrumentul voinței lor prefectului de poliție al Regelui (ministru paravan).

Cabinetul constituit sub președinția unui general în activitate (ex.: general Coandă, general Averescu, general Văitoianu), nu trebuie confundat cu ceea ce numește un „*guvern militar*”. Cel dintâiu este un guvern regulat, normal, care funcționează ca și un guvern constituit din oameni politici civili.

Cel de al doilea este un guvern de militari care are atribuțiuni militare în execuțiune și în jurisdicțiune. Este cum ar fi *le gouverneur de Paris*. Este adevărata dictatură militară.

Guvernul militar este el constituțional? În timpuri normale nu. Este semnul puterii personale dictatoriale. În timpuri anormale când siguranța statului este vădit amenințată, un asemenea guvern este necesar în mod excepțional pentru rațiuni de stat. El dispăre odată cu pericolul, când răspunderile de drept comun reîncep.

În toate aceste cazuri cari trebuiesc bine separate unele de altele, nu trebuie să confundăm prerogativa politică a Capului Statului cu prerogativa militară care face dintr'însul Șeful armatei, supus totuși regulilor de drept comun.

Oricare ar fi caracterul cabinetului constituit: politic, personal, de afaceri, de generali sau militar chiar, miniștrii nu încetează de a fi responsabili politicește, penalicește sau civilmente, chiar dacă ar fi lucrat pe baza unui ordin verbal sau scris. Articolul 100 din Constituția dela 1866 este formal: „În nici un caz ordinul verbal sau în scris al Regelui, nu poate apăra pe un ministru de răspundere”. Dauby, ministru al Regelui Carol al II-lea al Engliterei, încheiase un tratat secret cu Regele Franței Ludovic al XIV-lea (în contra aliaților Engliterei). pe baza unei scrisori (ordin) a Regelui. Dat în judecată, el s'a apărat cu ordinul scris al Regelui.

A fost condamnat. Responsabilitatea ministerială este baza iresponsabilității și inviolabilității Regelui. Nici un comentator, nici un publicist, nu pune la îndoială răspunderea ministrului pentru actele sale. Și cu drept cuvânt: dacă

ministrul desaproabă politica Regelui, sugerată sau poruncită, n'are decât să se retragă. Regele este deasupra partidelor. El trebuie să aibă libertatea de acțiune. De aceea trebuie să fie și iresponsabil, inviolabil ca și Tribunalul din timpurile Republicei romane.

În România, Regele se bucură de acest privilegiu, nu pentru că nu poate face nimica, prin urmare nici rău, dar pentru că dacă ar fi responsabil n'ar putea exercita prerogativele, datorile sale în toată libertatea. De altminteri actul nu rămâne fără răspundere, căci ministrul este răspunzător.

Chestiunea s'a pus însă pentru inviolabilitatea regală: dacă ea încetează vre-o dată.

Lely Tollendal, în apărarea ce a făcut-o lui Ludovic al XVI-lea, a susținut teza răspunderii ministeriale și a iresponsabilității Regelui de tronat: Tribunalul revoluționar, prin abuz de putere, a considerat pe Regele Ludovic al XVI-lea ca ieșit cu voia lui din Constituție și prin urmare fără drept de a o invoca în apărare. A fost condamnat la moarte și decapitat. Asta însă n'a fost judecată de ordine constituțională dar revoluționară, ca și judecata lui Carol I al Englierei condamnat la moarte fără apărarea lui, căci acel rege a contestat Parlamentului competența și autoritatea de a-l judeca.

C. G. Dissescu.

R.-Valcea, 2 Noembrie 1919.

DE SUB OCUPAȚIUNE¹⁾

II.

Pagubele suferite de comuna București sub ocupație. — Sumele luate de comandament din casa comunală. — Plăți efectuate de comuna din ordinul lui. — Rechizițiuni și încartierări.

Comandamentul armatei de ocupație a încasat direct din casa comunală unele sume de bani, spre a-i servi la întreținerea trupelor. Pe lângă aceasta însă a dispus de resursele comunale pentru plata a foarte multe servicii și furnituri ce au fost făcute armatei de ocupație, precum și pentru plata de către comună a încartierărilor și rechizițiilor efectuate pentru trebuințele aceleiași armate.

Toate aceste jertfe ce au fost impuse comunei sunt consecința dreptului ce-l are puterea ocupantă de a-și întreține trupele dela inamic — vivre sur l'ennemi — drept recunoscut și prin art. 52 al. I din Convenția dela Haga.

Din punctul de vedere a comunei ce suferă aceste plăți, ea vede avutul ei deturnat dela scopul

pul căruia era destinat. În loc să servească necesităților administrației locale, resursele comunale intră la dispoziția inamicului ocupant. Din suma de 54,499,619 lei la care se urcă plățile efectuate de casa comunală în cursul celor doi ani de ocupație din ordinul comandamentului german, nu este un singur articol care să fie reclamat numai de trebuințele locale în folosul populației, ci la fiecare intervine un interes al puterii ocupante pentru trupele ei.

Administrația Bucureștilor nu avea a se îngriji de soliditatea podurilor județene (85,292 lei), nici nu avea datoria să aducă opera germană de la Darmstadt (61.750 lei), pentru a menționa singurele debursări cari pot fi în legătură cu interesele populației. Toate celelalte zecimi de milioane până la cifra totală de 54,499,619 lei s'au întrebuințat pentru trebuințele armatei în proporții fantastice, 9.374.921 lei s'au cheltuit asupra mobilierului și articolelor de menaj pentru instalațiile ofițerilor, cari și-au adus familiile din patria lor sau au improvizat altele aci, 5 mil. 860,612 lei pentru instalații electrice, băi, cana-luri, etc.

Pentru toate aceste plăți comuna este datoare să se întrebe dacă ea are să suporte în definitiv sarcina lor și dacă în caz când nu i-ar veni parte la despăgubirile ce le-am dobândi prin tractatul de pace, ea nu ar avea vre-un drept de recurs în contra statului.

Aceiași întrebare i se pune comunei și pentru a-și cunoaște situațiunea față de rechizițiunile ce nu au fost achitate până acum.

Din ambele puncte de vedere chestiunea devine cu atât mai interesantă cu cât Convenția dela Haga evită să dea soluțiune acestei probleme, pe când doctrina și jurisprudența franceză după războiul din 1870, aruncă asupra comunelor întreaga sarcină a întreținerii armatei de ocupație inamică, iar Statului nu-i dă altă îndatorire decât aceea de a veni într'ajutor din motive de umanitate pentru cei ce suferă lipsa din cauza rechizițiilor efectuate de inamic, fără ca asemenea pretenții să poată fi aduse pe calea justiției.

(A se vedea *Bonfils*, Droit international public, 1901 No. 1234. *Pillet*, Les lois actuelles de la guerre, 1901, p. 234. *Dalloz*, Suppl. Vo. Requis, milit. No. 228 și urm.)

Regula în baza căreia jurisprudența și doctrina franceză consideră comuna ca fiind obligată a plăti particulărilor rechizițiunile ce le-au suferit din partea ocupantului, este aceea prevă-

¹⁾ Vezi *Dreptul*, No. 1 dela 9 Noembrie 1919.

zută și în cod, cum că nimeni nu are dreptul a se îmbogăți în dauna altuia. Obligat să sufere rechizițiunea după această părere era comuna și deci locuitorul căruia i s'a luat bunurile sau folosința lor a achitat față de inamic o datorie a comunei, a făcut o gestiune de afaceri în folosul comunei.

Ea trebuie deci să-l despăgubească. Aceasta este principiul juridic acceptat de Casația franceză prin deciziunea ei pronunțată în 1874, după raportul însemnat al consilierului Rau, deciziune prin care se aprobă diferitele hotărâri pronunțate în acelaș sens de instanțele franceze până la acea dată și după ea (Daloz, 1874, 1. 269).

După această doctrină, Statul nu are să suporte nici o răspundere, de oarece rechizițiunile făcute de inamic nu i-au profitat lui de loc, ci tocmai din contră, au înlesnit puterea de rezistență a inamicului, așa în cât gestiunea neavând loc în favoarea sa, oricine ar fi făcut-o, nu are de ce să fie obligat a despăgubi pe cei ce au suferit deposedarea.

Dacă cercetăm mai de aproape toată această argumentare ajungem la rectificări inevitabile.

Este cert că rechizițiunile inamicului lovesc pe particulari în două moduri deosebite. Dacă au bunuri și încăperi cari stau degeaba, improductive de venit și disponibile ca întrebuințare, ei pot contribui la sarcina comună a întreținerii armatei inamice fără mare inconvenient. Tot ce trece peste această categorie de bunuri nu poate fi cerut și luat decât cu plată sau eu îndatorirea de restituire.

Asupra cui cade însă sarcina plății și a restituirii?

Se înțelege că inamicul ar fi în primul loc dator. Dar chiar din termenii art. 52 din Convenția dela Haga se vede că obligația sa nu a putut fi până acum sancționată.

Sunt însă celelalte două patrimonii asupra cărora poate rămâne răspunderea, acel al comunei și acel al Statului.

Este bineînțeles, chestia de patrimonie publice ce se formează din contribuții și cari aparțin suveranității naționale. O parte din aceste bunuri, legea suverană le reține pentru trebuințele locale, punându-le la dispoziția comunelor. Celelalte aparțin autorității centrale pentru trebuințele generale ale țării.

Iar în ceea ce privește patrimoniul Statului, este vederat că atunci când doctrina îl scutește de răspundere pe motiv că Statul nu a profitat de

rechizițiunile inamicului ocupant, ea are în vedere numai o considerație de drept privat, care tocmai înu poate fi singură hotărâtoare în cauză, ci trebuie să aibă precădere situația de drept public după cum vom aminti imediat.

De asemenea și în privința patrimoniului comunal importă să facem deosebire între atribuțiile ei administrative și sarcinile bănești ce i se impun în timpul ocupațiunei.

Comuna este într'adevăr datoare să continue și sub ocupațiune administrarea intereselor locale. În rândul lor intră și efectuarea rechizițiunilor și încuarterărilor. Când acestea au loc în folosul armatei de ocupațiune, intervenția organelor locale este utilă atât puterei ocupante cât și populațiunei. Ele sunt în măsură a satisface cu mai multă înlesnire și promptitudine trebuințele de întreținere și găzduire a trupelor, decât o pot face ofițerii străini și aplică în acelaș timp o ordine mai dreaptă și mai îngăduitoare pentru populație decât aceștia.

Dar din faptul că autoritatea comunală are competența de a îndeplini în interes comun asemenea atribuții de ordine administrativă, nu urmează cătuși de puțin că ea trebuie să sufere sacrificii bănești, fie punându-și finanțele la dispoziția puterei ocupante, fie achitând valoarea rechizițiunilor efectuate asupra particularilor.

Sarcina ce cade asupra comunelor într'aceste două puncte derivă din altă cauză.

Comuna suferă consecințele *forței majore* sub care se găsește în timpul ocupațiunei. Puterea ocupantă refuză să țină seama de distincția pe care suveranitatea o face între resursele fiscale destinate trebuințelor locale și acele care se ordonă în patrimoniul comun al țării. În fața inamicului, comunele sunt tot ale Statului și prin urmare el poate dispune de fondurile comunale ca pradă de războiu, ea și de finanțele tezaurului central, după cum e prevăzut prin art. 48 și 53 din Convenția dela Haga.

Din aceeași cauză de supremă necesitate, derivă și obligația comunelor de a despăgubi pe cei rechiziționați de puterea ocupantă, fie prin intermediul organelor locale, fie direct.

Dacă aceasta este situațiunea reală pe care o crează ocupațiunea, atunci două consecințe rezultă în mod inevitabil din ea:

1) *Plățile făcute de comună din ordinul puterii ocupante fie acelor ce au furnizat serviciul și lucrări, fie celor cărora li s'au făcut rechizițiuni, sunt și rămân valabile primite și nu pot fi reclamate dela cei ce le-au încasat.*

2) Indată ce încetează ocupația dispăre cauza de forță majoră care a produs consecințele mai sus amintite.

Comuna este în drept să refuze plățile diferitelor rechizițiuni efectuate de ocupant. Ea a fost nevoită să facă plăți cât timp a fost silită, să țină locul fiscalului. Acum când această substituție a încetat, nu mai este nici o altă cauză juridică cu care să se poată motiva îndatorirea comunei de a face asemenea plăți. Incartiruirea și întreținerea trupelor ocupante constituie o daună care nu este nici un motiv să fie suportată de o comună mai mult decât de restul țării. *Este o pagubă care trebuie să fie deopotrivă repartizată asupra întregii colectivități ce constituie Statul care a suferit ocupația.*

Este deci un interes general în cauză, iar răspunderea trebuie să privească pe stat și nu pe comună.

Mai mult chiar, acelaș raționament justifică dreptul comunei de a se vedea reintegrată în posesiunea tuturor sumelor de care a dispus comandamentul armatei de ocupație din casa comunală, considerându-le ca fonduri de ale Statului pe care le poate încasa.

Statul trebuie să restituie intereselor locale fondurile pe care ocupațiunea le-a deviat pentru altă întrebuințare.

Soluțiunea la care s'a oprit jurisprudența franceză după războiul din 1870 pentru a reține asupra comunelor toate sarcinile ocupațiunei, era una din acele ocupațiuni care se moștenesc din generație în generație până ce se prezintă interesul unei examinări de mai mare precizie.

Din fericire ocupațiunile de teritoriu de către o putere inamică nu constituie un fapt de o așa regulată frecvență încât să deștepte acea vanitate de interese care mențin problemele juridice sub neconținută cercetare a jurisconsultilor pe toate aspectele lor.

Cu fiecare an ce trece după un războiu se uită suferințele și se împușinează acuitatea pretențiunilor așa încât soluțiunile la care s'a oprit doctrina și jurisprudența când problemele au fost de actualitate, rămân înregistrate până când revin din nou la ordinea zilei.

Așa ne explicăm soluțiunile ce le găsim în jurisprudența franceză după războiul din 1870 în chestia ce ne preocupă și semnele ce se manifestă astăzi, că ele vor fi supuse unei revizuiri.

Intr-o publicație apărută încă din 1913, asupra răspunderii pentru daunele cauzate prin răzcoale, d-l *Marcel Beaudouin*, avocat la Curtea de Apel din Paris, motivează răspunderea statu-

lui în acelaș sens ca în cele ce preced cu următoarele cuvinte:

„Le fait de guerre met en jeu, non une question de police intérieure mais de défense nationale, de même qu'il constitue non un malheur local, que l'étroite communauté des habitants doit supporter dans une large mesure, mais un *malheur national dont les conséquences doivent être également réparties entre tous les citoyens du pays*” (De la responsabilité des communes et de l'état en cas de troubles ou d'émeutes 1913, pag. 362).

Cu atât mai considerabile sunt indiciile că grație înrâuririi pe care actualul război l'a avut asupra stărei economice a tuturor țărilor beligerante, unele din vechile reguli dominante până aci în privința consecințelor juridice ale stărei de război vor avea să evolueze către noi soluțiuni.

Un studiu publicat de d-l I. E. Gueulette, avocat din Paris, sub titlul *Les effets juridiques de la guerre sur les contrats* urmărește de aproape aceste manifestări, dând o deosebită atenție mai ales faptului că jurisprudența franceză a început să considere condițiile forței majore altfel decât se obișnuia înainte de război.

Cu privire la această nouă orientare, *Gueulette* face următoarea observație:

„Sans doute les conséquences sont très rigoureuses pour le propriétaire: il sera toujours en dernière analyse le répondant pour la force majeure. Mais il ne sera pas une victime sans recours puisque la guerre actuelle a fait naître le principe nouveau que les conséquences de la guerre doivent retomber dans la mesure du possible non sur celui que les subit directement, mais sur l'ensemble des citoyens” (pag. 153).

Gueulette avea înaintea sa legea franceză din 9 Martie 1918 care acordă proprietarilor de imobile despăgubiri dela stat pentru exonerările ce le stabilește în favoarea chiriașilor mobilizați art. 29 și urm.

Nu știm dacă de atunci încoace legiuitorul francez nu a mers mai departe pe aceiași cale pentru a impune Statului îndatorirea de a achita rechizițiunile și daunele cauzate de inamic.

Dar a intrat de a binelea pe această cale legiuitorul nostru sau mai exact zis guvernul care edictază decretul destinat a deveni legi.

Astfel prin decretul-lege No. 3795 din 21 Decembrie 1918, fixându-se termenele înlăuntrul cărora trebuie să se declare pagubele de război ce ar urma să vină la despăgubire din partea Statului se menționează prin art. 2 că intră la

pagube acele suferite „prin lucrări militare, ori prin distrugeri, jafuri, luări chiar pe fașă ori prin rechiziții neachitate sau prin orice alt mod de păgubire...”

Iar la 28 Aprilie 1919 s'a emis decretul No. 1656 pentru *evaluarea și constatarea pagubelor de război*.

Prin art. 14 al acestui decret pentru a se caracteriza aceste daune se vizează dispozițiunile art. 2 citat mai sus și se adaugă: m

„Intră deci în prevederile legii de față rechizițiunile, incuarterările... cantonamentele, luările în natură sau ridicările în masă, făcute toate acestea de inamic sub orice formă sau denumire a produselor, obiectelor de tot felul, impunerile, contribuțiile de război sau amenzile”.

Astfel a contribuit și guvernul român la stabilirea soluțiunei celei mai potrivite în chestia rechizițiunilor și a celorlalte daune de război.

Petre Missir

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE SECȚIUNI UNITE

Audiența dela 3 Iulie 1919

Președinția d-lui C. R. Manolescu, prim-președinte.

Mihail Hartel cu Ministerul public.

LEGEA MĂSURILOR EXCEPȚIONALE—PRELUNGIREA TERMENELOR.—
MATERIE PENALĂ. — DACĂ BENEFICIAZĂ ȘI MINISTERUL PUBLIC

Prelungirea de termene prevăzută de art. 20 din legea măsurilor excepționale este o măsură creată în favoarea justițiabililor de care Ministerul public nu se poate priva, întrucât procurorul poate declara apel la grefa instanței unde funcționează, pe când justițiabilii, obligați a se transporta pe la autoritățile judecătorești, nu puteau face aceasta în împrejurările grele în care s'a legiferat.

No. 4. Casată fără trimitere, în urma recursului făcut de Mihail Hartel decizia Curții de Apel Iași secția I No. 36/918. S'au ascultat, d. avocat B. Cernea în dezvoltarea motivului de casare rămas în divergență și d. Procuror General N. Procopescu în concluziuni pentru casare.

Curtea deliberând

Asupra motivului de casare:

„Exces de putere, violarea art. 198 pr. penală și greșita interpretare a art. 21 din legea autorizând luarea de măsuri excepționale în vederea stării de război, într-o cât Curtea crede că de măsura prelungirii termenelor n'ar beneficia numai persoanele chemate sub arme ci și Ministerul public, ceea ce legea nu putea și nu trebuia să aibă în vedere, dată fiind permanența autorităților”.

Având în vedere decizia supusă recursului din care se constată că Mihail Hartel fiind achitat de Trib. Fălciu prin sentința cu No. 586 din 30 August 1917 de faptul de spionaj ce i se impută,

procurorului tribunalului a făcut apel în contra acelei sentințe în ziua de 12 Septembrie 1917; că Curtea de Apel din Iași s. I, prin decizia No. 129/917 și-a declinat competența de a judeca a facerea pe motiv că faptul e de competența instanțelor militare penale; că Hartel făcând opoziție în contra acestei deciziuni pronunțată în lipsa sa, Curtea de Apel prin deciziunea No. 36 din 1918 a respins mai întâi incidentul de tardivitatea apelului ridicat de inculpat, iar în fond a respins opoziția;

Că Hartel făcând recurs în Casație în contra acestei din urmă deciziuni, această Inaltă Curte s. II prin jurnalul cu No. 90/918 și 97/918, constatând că s'a ivit în două rânduri divergență de opinii asupra motivului de casare relativ la tardivitatea apelului, a trimis cercetarea recursului înaintea Secțiunilor-Unite;

Având în vedere că se constată că inculpatul a susținut înaintea instanței de fond că apelul Procurorului tribunalului este tardiv, într-o cât a fost făcut peste termenul de zece zile prevăzut de art. 198 proc. penală și legea pentru luarea de măsuri excepționale în vederea stărei de război, n'a prelungit acest termen și pentru Ministerul public, ci numai pentru mobilizați;

Că, Curtea de apel motivează că de această prelungire beneficiază și Ministerul public, nu numai infractorii mobilizați, într-o cât legea nu distinge;

Considerând că cu ocazia votării legii privitoare la familia și averea celor mobilizați s'a adăugat art. 21 la dispozițiunile finale prin care se prelungesc cu 15 zile toate termenele pentru atacarea hotărârilor judecătorești cum și termenele de peremțiuni;

Considerând că această dispoziție a fost determinată de greutatea de comunicație ce existau în Decembrie 1916, când s'a votat legea la Iași, din care cauză justițiabilii nu aveau adesea posibilitatea de a exercita înăuntrul termenelor legale obișnuite căile de reformare prevăzute de lege;

Că de aceea, după cum prin art. 3, 4 și 7 din legea autorizând luarea de măsuri excepționale, toate termenele judecătorești fuseseră suspendate în favoarea mobilizaților și locuitorilor domiciliați în teritoriul ocupat de inamic, tot așa, ca o complectare a unor atari măsuri, legiuitorul a crezut necesar a acorda cel puțin o prelungire de termene locuitorilor din partea țării neocupată de dușman, unde dacă nu există întocmai situațiunea provocată de ocupațiune

care să legitimeze tot o suspendare de termene, era totuși o stare anormală, cu mari greutate de transport, care impunea măcar prelungirea termenelor judecătorești;

Considerând că acesta fiind motivul dispozițiunii art. 20, urmează că Ministerul public, nu se poate prevala de prelungirea de termen acolo prevăzută, întru cât procurorul ar fi putut declara apel la grefa instanței unde funcționează, fără necesitatea unei deplasări, cum se impunea justițiabililor, și de altă parte, când s'a admis măsura excepțională în discuțiune, nu s'a urmărit asigurarea represiunii printr'o prelungire de termen și pentru procuror, ci, după cum s'a arătat, s'a creiat o măsură de favoare în ajutorul justițiabililor, obligați a se transporta pe la autoritățile judecătorești, ceea ce nu puteau face la timp în împrejurările grele în care s'a legiferat;

Că este adevărat că termenii legii nu disting, dar regulile de interpretare permit distincțiuni când ele rezultă din spiritul legii și din scopul urmărit de legiuitor;

Că astfel, o primă distincțiune ce se impunea în articolul în chestiune este aceea de a-i limita aplicațiunea numai la partea țării neocupată de inamic, cu toate că în el legiuitorul se exprimă că „termenele se prelungesc pentru întreaga țară”, căci prin aceasta a înțeles țara neocupată, întru cât pentru teritoriul aflător sub ocupație dușmană se decretase suspendarea termenelor și deci nu mai putea fi vorba de a se acorda și o prelungire de termene fără aplicațiune practică posibilă locuitorilor acolo domiciliați;

Că tot asemenea și din punctul de vedere al persoanelor care se pot prevala de aceste dispozițiuni, după cum Ministerul public nu ar putea invoca suspendarea termenelor și în favoarea sa, întru cât legea măsurilor excepționale nu lasă îndoială în această privință, tot astfel nu se poate prevala nici de dispozițiunea similară a prelungirii termenelor, justificată pe considerațiuni ce nu se potrivesc cu situațiunea sa;

Că prin urmare, Curtea a dat o greșită interpretare art. 21 din citata lege și a violat și art. 198 pr. penală când a decis că termenul de apel prevăzut de acest din urmă text s'a prelungit și pentru Ministerul public;

Că dar, motivul de casare găsindu-se întemeiat, câtă să fie admis, iar deciziunea Curții de Apel a fi casată fără trimitere pe temeiul art. 35 al. b. din legea Curții de Casație;

Pentru aceste motive, casează fără trimetere.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIA II-a.

Audiența dela 3 Iunie 1919.

Președinția d-lui C. R. Manolescu, Prim-Președinte.
Olga M. Rădulescu și alții cu Elena Georgescu și alții.

PRESCRIPTIUNE. — JUSTA CAUSA. — JUST TITLU. — TERMENI IDENTICI. — ART. 1895 C. CIV.

PRESCRIPTIUNE. — TITLU CONSTITUTIV. — EROAREA POSESORULUI. — ART. 1897. C. CIV.

PRESCRIPTIUNE. — JUNCȚIUNEA POSESIUNI. — DOVADA FILIAȚIUNEL. — OMISIUNE ESENȚIALĂ.

1) Termenul de *justa causa* care era întrebuintat în legislația romană și de care se servă și legiuitorul nostru, este identic cu acela de just titlu întrebuintat de legea franceză, pentru dobândirea proprietății prin prescripțiunea de zece ani.

2) Când posesorul crede că posedă în virtutea unui titlu și acela nu există, eroarea lui nu este suficientă pentru a-l duce la prescripție, căci *justa cauză* este cerută ca o condiție distinctă pe lângă buna credință și dacă titlul putativ ar fi considerat ca suficient, totul s'ar reduce numai la buna credință, ceea ce ar fi în contra dispozițiunii formale a legii care cere ambele condiții.

3) Când pentru a dovedi dreptul lor de a face juncțiunea posesiunii lor cu aceea a autorilor, reclamantii au cerut să facă proba filiațiunii cu posesia de stat dovedită prin martori și Curtea de fond omite a se pronunța asupra acestui mijloc de natură a schimba soluțiunea litigiului această omisiune este esențială și atrage casarea decisiunii.

No. 132. Casată în urma recursului făcut de Olga M. Rădulescu și soțul său St. Marinescu-Bolintin, decizia Curții de apel București s. II No. 167/914, dată în proces cu Elena Georgescu, O. I. Lenș, I. Zlatko și I. Procopie Dumitrescu tutore. S'a ascultat citirea raportului făcut în cauză de d. consilier Al. D. Dobricescu.

D-nii avocați Pantazi și N. Alexandrescu în dezvoltarea motivelor de casare, d. avocat V. Atanasovici în combateri și d. Procuror Al. N. Gane în concluziuni pentru respingerea recursului.

Curtea deliberând,

Asupra motivelor I și II de casare:

I. „Exces de putere, nemotivare, rea aplicare a art. 33 cod. civ. violarea art. 293 c. civ. și omisiune esențială, întrucât mi se respinge acțiunea pe motiv că nu dovedim dreptul de proprietate asupra imobilului ce revendicăm, deși am prezentat acte și am cerut proba cu martori spre a dovedi posesia de lungă durată, deși nici un text nu obligă pe reclamantul în acțiunea de revendicare să-și dovedească în mod absolut dreptul de proprietate asupra imobilului ce revendică.

II. „Exces de putere, denaturare de acte, violarea și rea aplicare a art. 568 pr. civ. și art. 1895 c. civ. întrucât primul articol se aplică numai în ce privește bunul cuprins în ordonanța de adjudecare, iar art. 1895 se aplică

numai pentru bunul determinat prin titlul translativ de proprietate în ambele cazuri, neputându-se prescrie peste titlu".

Având în vedere că din deciziunea adusă în recurs se constată că în anul 1911, Marin Rădulescu, reprezentat în urmă, în cursul procesului, prin minorii săi copii aflați sub tutelă legală a recurentei Olga Rădulescu, ca mamă, face între altele și o acțiune în revendicare înaintea Tribunalului Ilfov s. II, contra intimatei Elena Georgescu, deținătoarea actuală a imobilului din strada Rondă No. 27 și 29, plus venitul pe timpul posesiunii.

Având în vedere că Curtea de apel a respins acțiunea în revendicare a reclamantului Marin Rădulescu, constatând că intimata cu actele prezentate dovedește dreptul său de proprietate asupra terenului în litigiu, ca făcând parte din întreg imobilul ce-l stăpânește, pe baza ordonanței de adjudecare obținută de creditorul O. Lenș, autorul intimatei, și înlătură prescripția de 30 ani, invocată de minorii Rădulescu, motivând că pentru a se putea face joncțiunea posesiunilor, nu s'a dovedit filiațiunea unuia dintr'înșii, cum și căsătoria autorului lor; că, în tot cazul, zice Curtea de fond, acțiunea în revendicare a minorilor urmează să fie respinsă, chiar în cazul prescripției de 30 ani, întru cât O. Lenș, autorul intimatei, este în drept a invoca atât prescripțiunea prevăzută de art. 568 pr. civ. cât și prescripțiunea de 10 ani cu just-titlu și bună credință.

Că în adevăr, zice Curtea, O. Lenș s'a pus în stăpânirea efectivă a locului în litigiu în anul 1900, în baza ordonanței sale de adjudecare și de atunci până în 1911, data intentării acțiunii în revendicare au trecut 5 ani pentru aplicarea art. 568 și mai bine de 10 ani pentru aplicarea art. 1895 c. civ. locul în litigiu fiind cuprins, în ordonanța de adjudecare a creditorului ipotecar O. Lenș.

Considerând în ceea ce privește art. 568 pr. c., că Curtea de apel, prin deciziunea atacată cu recurs, constată și motivează că titlul pe care s'a întemeiat, ca să admită în favoarea intimatei Elena Georgescu, prescripția de 5 ani, este ordonanța de adjudecare cu No. 3027 din 1899, prin care s'a adjudecat definitiv asupra creditorului O. Lenș, autorul intimatei, locul în litigiu;

Considerând că prescripțiunea prevăzută de art. 568 pr. civ. nu poate fi admisă decât pentru întinderea cuprinsă în ordonanța de adjudecare;

Că, prin urmare, trebuia dovedit că locul revendicat era cuprins în ordonanța No. 302 din 1899;

Considerând că nu poate fi cuprins în ordonanța de adjudecare decât locul care a fost arătat cu vecinătățile lui în procesul-verbal de situațiune;

Că, deși în acest proces-verbal se arată ca vecin și Păun Cernescu, arătare care vine în sprijinul pretențiunei recurenților, Tribunalul și după dânsul și Curtea care își însușește motivele Tribunalului, pentru a înlătura această constatare de vecinătate, se mulțumesc a zice că poate fi rezultatul unei erori, ceea ce nu este o motivare suficientă, mai cu seamă când această arătare din procesul-verbal de situațiune este întărită și prin faptul că locul revendicat purta în trecut alt număr decât cel adjudecat asupra lui Lenș prin ordonanța din 1899;

Că, ordonanța de adjudecare și toate actele de publicație ale vânzării silite deși nu determină întinderea bunului vândut, decât descriind situația imobilului prin arătarea de vecinătăți, fără să indice întinderea, cu toate acestea situațiunea actuală a imobilului fiind posterioară afiptelor și publicațiunilor, dânsa nu poate modifica întru nimic cele cuprinse în afipte, publicații și în ordonanța de adjudecare, după cum acestea nu pot fi modificate chiar prin consimțământul unuia dintre debitori pentru a compromite dreptul creditorilor ipotecari;

Că, așa a înțeles și Tribunalul Notariat când a respins contestația făcută de creditorul O. Lenș, la executarea ordonanței de adjudecare a lui Marin Rădulescu, din 1902, hotărând că acesta posedă mai mult decât are dreptul pe baza titlurilor sale de proprietate, dar că, nefiind în competența sa să judece, a rezervat dreptul lui Marin Rădulescu, la această acțiune în revendicare;

Că rămâne bine stabilit, că nu s'a adjudecat și nu se putea adjudeca asupra autorului intimatei, decât terenul în întinderea arătată mai sus și nimic mai mult;

Considerând că atât adjudecatarul cât și urmașii săi nu au avut și nu au titlu decât pentru unul din cele două locuri învecinate din strada Rondă, iar nici de cum pentru ambele locuri, cu toate că au fost posedate astfel de adjudecatarul O. Lenș și de urmașii săi;

Că termenul de „justa causa” care era întrebunțat în legislațiunea romană, și de care se servă

și legiuitorul nostru, este identic cu acela de just titlu întrebuintat de legea franceză;

Că, chiar când posesorul crede că posedă în virtutea unui titlu, când acel titlu nu există, eroarea lui nu este suficientă pentru a-l duce la prescripție, căci *justa cauză* este cerută ca o condițiune distinctă pe lângă buna credință și dacă titlul putativ ar fi considerat ca suficient, totul s'ar reduce numai la buna credință; ceea ce ar fi în contra dispozițiunii formale a legii care cere ambele condițiuni;

Că astfel fiind, prescripțiunea din art. 568 pr. civ. nu putea fi invocată de posesor;

Considerând, în ceea ce privește prescripțiunea prevăzută de art. 1895 că pentru motivele arătate mai sus, locul revendicat nu putea fi considerat ca cuprins în ordonanța de adjudecare din 1899 și că prin urmare acel loc a fost posedat de Lenș și urmașii lui fără titlu;

Considerând că pentru prescripțiunea de 10 ani, art. 1895 c. civ. cere pe lângă buna credință și o justă cauză;

Considerând că nefiind întemeiată nici una din prescripțiunile invocate de posesor, rămâne a se cerceta dacă minorii Rădulescu cari revendicau locul în litigiu dovedeau prin prescripțiunea de 30 ani ce invocaseră, dreptul lor de proprietate;

Având în vedere că pentru a dovedi dreptul lor de a face juncțiunea posesiunii lor cu aceea a autorilor, reclamanții au cerut, după cum rezultă din concluziunile scrise depuse la Curtea de apel, să facă cu posesiunea de stat dovedită prin martori, probă că minorul Păun Păun Cernea, era fiul lui Păun Cernea și că acesta fusese căsătorit cu femeea Floarea;

Considerând că Curtea, omițând de a se pronunța asupra acestui mijloc care era de natură a schimba soluțiunea litigiului, prescripțiunile invocate de posesor nefiind întemeiate, a comis o omisiune esențială și că astfel motivul de casare asupra acestui punct este întemeiat;

Că deciziunea Curței de Apel urmând a fi casată pentru motivele I și II de recurs, este inutil să se mai discute motivele III și IV relative la autoritatea lucrului judecat, și daunele cauzate părții prejudiciate;

Pentru aceste motive, casează.

Notă — Speța judecată de Înalta Curte prin decizia publicată mai sus a dat loc la aplicarea principiilor tradiționale consacrate de legiuitor în materie de prescripțiune.

Prin *just titlu* sau *justa causa*, după cum ziceau Români, și după cum se exprimă și art. 1897 § 1 din codul nostru, se înțelegea la Romani și se înțelege și astăzi, în materie de posesiune sau de proprietate, un act juridic (*negotium*), care transmite proprietatea, dacă emană dela adevăratul proprietar.

Justul titlu cel mai uzual este vânzarea. Constitue de asemenea un just titlu schimbul, darea în plată (*datio in solutum*), donațiunea, legatul, pecând închirierea, împrumutul, depositul și toate celelalte contracte netranslative de proprietate n'au acest caracter. În legislația noastră, spre deosebire de ceea ce se întâmplă în Franța, titlul de moștenitor este un just titlu care, unit cu buna credință, conduce pe moștenitor la dobândirea imobilului prin prescripție (D. Alexandresco, *Dreptul civil român* t. XI p. 249). Partagiul care declară proprietatea fără a o transfera, nu intră în definiția justului titlu. Dar faptul juridic care a dat naștere indiviziunii, poate constitui un just titlu. Așa e cazul girantului unei societăți care a cumpărat un imobil în contul societății; dacă vânzătorul nu e proprietar, vânzarea constituie un just titlu și asociatul căruia imobilul a căzut prin împărțea, îl va putea invoca ca bază a prescripției de zece până la douăzeci ani.

Hotărârile judecătorești nu constituie în regulă generală un just titlu, căci ele sunt declarative iar nu translative de drepturi. Se exceptează însă hotărârile de adjudecare în urma unei urmăriri imobiliare, cel puțin pentru acelea cari transferă proprietatea.

Titlul putativ este acela pe care posesorul îl crede că există, dar care nu există în realitate. La Romani și în vechiul drept francez, titlul putativ se consideră în genere ca suficient, pentru că se avea în vedere mai cu seamă buna credință a posesorului, și titlul just nu era cerut decât ca o justificare a acestei bune credințe. (Cpr. Mourlon, III, 1939; Planiol, I, 2664).

Astăzi un titlu putativ nu poate, după părerea unanimă a autorilor, să conducă la dobândirea proprietății prin usucapiunea de 10 până la 20 de ani, pentru că, în dreptul actual se cere un titlu *real* ca o condițiune deosebită a bunei credințe. Argument tras din cuvintele „cu bună credință și printr-o justă cauză” din art. 1895 c. civ. Intr'un cuvânt, legea noastră cere nu numai buna credință susținută de o justă cauză, ea cere ceva mai mult: buna credință plus o justă cauză. Un simulacru de cauză sau de titlu nu e suficientă, ceea ce exclude titlul putativ, care e un titlu fictiv. (V. D. Alexandresco; *Coment. Dreptului civil român*, t. XI, pag. 247 și 262, Baudry-Lacantinerie, III, No. 1700).

Înalta Curte consfințește prin decizia de mai sus, toate aceste principii.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI S. III

Audiența dela 11 Iulie 1919.

Președinția d-lui N. C. Schina, Președinte.

Adolf Goldberger cu Consiliul de disciplină al Baroului de Ilfov.

ANEXIUNE. — MOMENTUL ÎN CARE ÎȘI PRODUCЕ EFECTELE. — DES-NAȚIONALIZARE.**ANEXIUNE. — TERITORIILE OCUPATE DE ROMÂNI DIN UNGARIA. — VOTUL DELA ALBA-IULIA. — DECRETUL-LEGE NO. 363 DIN 11 DECEMBRIE 1918.****ANEXIUNE. — ȚARĂ ANEXATĂ. — ORIGINAR. — ÎNȚELEȘUL ACESTUI CUVÂNT. — FILIAȚIUNE.**

1) Desnaționalizarea supușilor unui teritoriu anexat având loc chiar în momentul anexiunii, indiferent de orice tratat internațional, lege sau convențiune, naționali vechiului stat dobândesc în mod general și colectiv naționalitatea statului anexionist prin însuși faptul anexiunii, sub condiția rezolutorie a unei opțiuni contrarii.

2) Decretul-lege prin care se aprobă votul de la Alba-Iulia al populației românești din ținuturile Ungariei constituie actul în virtutea căruia este realizată anexiunea, întru cât conține manifestarea expresă de voință a Statului Român de a anexa ținuturile arătate în hotărârea dela Alba-Iulia.

3) Prin cuvântul de *originar* din țara anexată nu se înțelege decât acei cetățeni născuți pe teritoriul anexat și cari își au acolo domiciliul, iar nu și aceia cari numai părinții lor au fost născuți în țara anexată, de oarece legătura de filiațiune nu intră în conținutul noțiunii de *originar*.

No. 100. — Respinsă cererea făcută de Arthur Goldberger prin petiția No. 1001/919 de a fi inseris în Baroul de avocați din jud. Ilfov, cum și apelul numitului contra deciziei No. 238/919 a consiliului de disciplină al Corpului de avocați din jud. Ilfov.

Sau ascultat d. avocat Al. Otulescu din partea apelantului și d. avocat Andrei Ionescu din partea Baroului.

Curtea,

Având în vedere cererea înreg. la No. 1001 din 9 Mai 1919 făcută de Arthur Goldberger licențiat în drept, domiciliat în București, pentru înscrierea sa în lista avocaților din Baroul de Ilfov, cum și apelul declarat conex introdus în contra deciziei cu No. 238/919 prin care i-s'a respins cererea de a fi inseris ca avocat;

Având în vedere concluziile petiționarului apelant, decizia apelată și concluziile puse oral de delegatul Baroului de Ilfov;

Considerând că din toate acestea rezultă că A. Goldberger, născut în România (Galați) la anul 1887, din părinți supuși austro-ungari (tatăl său originar din Făgăraș-Transilvania) dar stabilit în România de mai mult timp, și-a făcut studiile în țară obținând diploma de licențiat în drept dela Universitatea din București, titlu, pe temeiul căruia a solicitat la 1 Martie a. c. Baroului Ilfov, înscrierea sa ca avocat, invocând calitatea sa de cetățean român, dobândită prin faptul anexiunii Tran-

silvaniei la România; că zisul barou întârziind soluționarea cererii, Goldberger s'a adresat acestei Curți, conform art. 10 din legea pentru organizarea corpului de avocați, spre a decide pentru același motiv înscrierea sa în tabloul avocaților respectivi; că, în urmă, Consiliul de disciplină statuând asupra cererii, Goldberger a făcut apel, repartizat tot acestei secțiuni a Curții, care, declarând conex apelul cu cererea directă a numitului, urmează a se pronunța asupra lor prin aceeași deciziune.

Având în vedere că Consiliul de disciplină a respins prin deciziunea apelată cererea lui Goldberger pentru motivele că deși prin Decretul-lege din 11 Decembrie 1918 al Guvernului României se arată limitele ținuturilor încorporate la regat, conform votului din Alba-Iulia, decret care este obligator pentru toate jurisdicțiunile din cuprinsul țării, însă nici un text de lege nu hotărăște care anume locuitori ai acestor ținuturi devin cetățeni români; că doctrina dreptului internațional fiind împărțită între mai multe sisteme și tratatele de pace de până azi consfințind în cazuri de anexiune când unul, când altul din aceste sisteme, instanțele nu se pot pronunța în lipsă de text de lege internă, căci ar fi să facă ele legea pe care o aplică;

Considerând că încorporarea la România a acestor ținuturi cu populațiune în majoritate românească nu este numai rezultatul faptelor de arme care au silit statele dușmane să ceară pacea declarându-se învinse; această anexiune cu un caracter deosebit este și unul din rezultatele la care au tins marile puteri aliate nouă în ultimul războiu mondial și anume liberarea popoarelor subjugate prin aplicațiunea principiului autodeterminărei, după care orice anexiune de teritoriu trebuie să corespundă expresiunii formale și liber exprimate a populațiunii respective;

Considerând că prin votul adunării naționale din Alba-Iulia, dat de reprezentanții populațiunii românești din toate ținuturile Ungariei, locuite în majoritate de români, conform principiului autodeterminării, s'a declarat unirea cu Regatul României, vot ce a fost consfințit și de guvernul Statului Român prin Decretul-lege No. 363 din 11 Decembrie 1918, care a confirmat unirea cu regatul a tuturor acestor ținuturi în limitele arătate în hotărârea dela Alba-Iulia, iar prin dispozițiunile ulterioare s'au luat măsuri de ordin militar și administrativ, menite să asigure și să consolideze această încorporare, fără însă că, până în prezent, s'a stabilit care este situația tuturor naționalilor unguri din zisele ținuturi, ca efect al anexiunii; cum s'a făcut pentru Bucovina sau Basarabia;

Considerând că, necontestat, decretul-lege în chestiune formează actul în virtutea căruia se realizează anexiunea, întru cât conține manifestarea expresă de voință a Statului Român de a anexa ținuturile arătate în hotărârea dela Alba-Iulia, așa că determinarea efectelor anexiunii ar rămâne numai o chestiune de interpretare a acestui decret;

Considerând că, în tăcerea decretului, trebuie să se conchidă ori că guvernul român a înțeles că determinarea efectelor actului său să se facă potrivit regulilor de drept internațional în materie de anexiune, sau a celor deja aplicate în tratatele diplomatice și actele legislative române relative la anexiunile anterioare (Dobrogea și Cadrilaterul Dobrogei), ori a înțeles ca să rezerve

Congresului de pace dela Paris rezolvarea acestei chestiuni în legătură poate cu aceia a minorităților etnice, declarațiile prin presă ale reprezentanților Statului Român la acest congres, invocate de petiționarul apelant neputând constitui în această materie așa de delicată lămuriri de natură să completeze textul decretului de anexiune;

Considerând că, în teoria cea mai liberală, desnaționalizarea are loc chiar în momentul anexiunii, indiferent de tratat internațional, lege sau convențiune și naționalii vechiului stat dobândesc în mod general și colectiv naționalitatea Statului anexionist prin însuși faptul anexiunii, sub condițiunea rezolutorie a unei opțiuni contrarii.

Considerând că dacă acesta este momentul în care se operează desnaționalizarea supușilor teritoriului anexat, doctrina de drept internațional și jurisprudența sunt însă împărțite în ce privește persoanele atinse prin anexiune, dar petiționarul Goldberger nu se găsește în nici una din situațiunile de fapt cerute, pentru a fi îndreptățit să reclame calitatea de cetățean român prin efectul anexiunii, căci dacă se ține seamă de sistemele preconizate până astăzi și aplicate în parte de diferitele tratate diplomatice, numitul nu se poate prevala de concluziunile nici unui din aceste sisteme;

Considerând, în adevăr că A. Goldberger nu are domiciliul în teritoriul anexat, dânsul fiind stabilit în România ca și părinții săi; nu este nici originar din țara anexată, căci este născut în România (Galați) și nu pe solul vr'unui ținut incorporat (tatăl său este născut în Făgăraș, Transilvania, însă legăturile de filiațiune neintrând, după acest sistem, în conținutul noțiunii de *originar*, petiționarul apelant nu poate veni cu dreptul tatălui său; este și mai puțin desnaționalizabil, căci se cere a fi originar și domiciliat în teritoriul anexat; nici după al patrulea sistem care aplică doctrina originii pentru un teritoriu făcând parte dintr'un Stat fracționat în provincii sau format dintr'o confederațiune de state, și doctrina domiciliului, când e vorba de desmembrarea unei părți constituind o unitate politică, deoarece Goldberger nu este originar din Făgăraș, cum s'a arătat mai sus, nici domiciliat în vre-un ținut anexat, iar Transilvania și celelalte teritorii românești din Ungaria, deși formează unități etnice distincte, fiind locuite în mase compacte de populațiune românească, nu constituiesc însă în momentul anexiunii unități politice aparte de Statul Ungar; în al cincilea sistem, pierde vechea lor naționalitate totodată și originarii și domiciliarii, ceea ce nu este cazul petiționarului apelant; în fine, chiar în ipoteza cea mai favorabilă pentru teza sa, susținută de o parte din jurisconsultii moderni, că atunci când anexiunea privește un Stat întreg sau o parte a unui Stat, ea cuprinde neapărat pe toți naționalii săi, sau pe toți cari ar depinde de această parte de stat, oricare ar fi locul nașterii sau al domiciliului lor, nu poate avea o aplicație față de Arthur Goldberger, căci dacă îndeplinește condițiunea d'a fi născut și domiciliat în afară de Transilvania, anexată, acest ținut care a făcut parte politică prin constituțiunea dualistă din anul 1867 din Ungaria, și-a păstrat individualitatea sa proprie, însă numai etnică prin populația ce l'a locuit și-l locuiește în majoritate, care este românească, dar nu prin foștii locuitori de alt neam plecați de acolo fără gând de înapoieră; că dar schimbarea de supușenie după acest sis-

tem ar atinge numai persoanele de origină română ardeleană, indiferent de locul nașterii sau domiciliului lor în momentul anexiunii, căci Românii singuri ca popor distinct și autohton dau individualitate proprie ținutului de unde își trage origina, în sensul larg al acestui termen, ceea ce concordă și cu votul național dela Alba Iulia întărit prin decretul-lege de care ne ocupăm.

Considerând că dacă ar fi locul să se interpreteze decretul-lege al anexiunii conform tratatelor și actelor legislative anterioare cu privire la anexiunea Dobrogei (1878) și a Cadrilaterului din Dobrogea (1913), după care desnaționalizarea locuitorilor supuși otomani sau bulgari ai ținuturilor anexate la România ar atins numai pe aceia cari și aveau domiciliul în Dobrogea la datele indicate în tratate, sub rezerva opțiunei contrarii, aceste precedente aduc un argument mai mult în contra cererii de față;

Considerând că, până la regularea definitivă, fie prin tratatul Congresului dela Paris, fie printr'o lege internă a naționalității ținuturilor anexate din Ungaria care va putea sau să întindă desnaționalizarea asupra tuturor indigenilor unguri din Transilvania și celelalte ținuturi fără deosebire de locul nașterii, domiciliului sau de origină, sau s'o restrângă numai la anume categorii din acești supuși unguri, Curtea constată că Artur Goldberger, în starea tranzitorie actuală, nu îndeplinește condițiunile cerute de doctrina de drept internațional pentru a fi considerat că a pierdut naționalitatea ungară, nici nu se găsește în situația determinată prin tratatele și legile făcute de România relativ la anexiunile anterioare;

Considerând că, față de cele de mai sus, cererea petiționarului adresată direct acestei Curți pentru înscrierea sa în tabloul avocaților din Baroul de Ilfov este nefundată și urmează a fi respinsă; că prin consecință apelul său contra deciziunii aceluia barou se găsește fără interes și Curtea cată a-l respinge cu atare.

Pentru aceste motive, respinge.

Semnați: N. C. Schina, Gr. Conduratu, M. Mosgos.

Opiniune

Având în vedere că cestiunea dedusă judecării Curții este de a ști dacă reclamantul A. Goldberger prin alipirea Transilvaniei către Statul Român, a dobândit naționalitatea de român.

Având în vedere că, în drept, se recunoaște că strășnii în afară de modul de a dobândi naționalitatea prin naturalizare o pot dobândi și prin anexare de teritoriu;

Având în vedere că anexiunea unei provincii la o altă țară, fie prin unire sau în urma unei cuceriri face ca toți locuitorii provinciei anexate să-și piarză naționalitatea lor și s'o dobândească pe aceia a Statului cuceritor sau a aceluia de care s'a alipit; că schimbarea de naționalitate se operează ipso facto în însuși momentul anexiunii, iar aceasta se legitimează pe considerația exercitării suveranității, care nu poate fi efectivă decât când se exercită asupra cetățenilor, lucru ce nu ar fi dacă ar fi știrbită și nu s'ar exercita decât asupra teritoriului, și pe rațiunea interesului Statului care exige să fie promptă ca să aibă cât mai mulți supuși fiindcă aceștia constituie forța lui;

Având în vedere că, dacă asupra acestor cestiuni în principiu, există discuție, ea nu mai poate avea loc în

speță, căci atât decretul-lege din 11 Decembrie 1918, publicat în „Monitorul Oficial” din 13 Decembrie 1918, care reprezintă voința statului anexat, atât voința ținuturilor Transilvaniei, statul anexat reprezentat prin actul de unire din 1 Decembrie 1918 dela Alba Iulia, cât și diferitele măsuri legislative de organizare a acestor ținuturi, fac vădit acordul lor de voință de a schimba naționalitatea din însuși acel moment;

Având în vedere că dacă este constant în drept că străinii pot dobândi naționalitatea prin anexiunea de teritoriu, chestiunea ce mai rămâne a se ști este care sunt persoanele care se bucură de această schimbare;

Având în vedere că deși această chestiune este viu controversată, totuși sistemul în cazul anexiunii unei țări întregi sau a unei provincii cu individualitate proprie bine determinată, schimbări de naționalitate care operează nu numai pentru cei domiciliați în acel teritoriu, dar și pentru originarii nedomiciliați, este cel mai mult admis;

Având în vedere că este adevărat că în principiu, poate fi discuție, ea însă a fost înlăturată de Statul Român, adoptând acest sistem și aceasta reiese:

a) Guvernul cu ocazia decretării legii pentru încetățenirea streinilor, în raportul care o însoțea către Majestatea Sa Regele, declară că se recunoaște în România-Nouă tuturor cetățenilor din ținuturile liberate, fără deosebire de naționalitate, deplinătatea drepturilor civile și politice;

b) Cu ocazia discuției ce s'a urmat la Paris, Primul-Ministru a repetat că sunt cetățeni români toți cetățenii noilor teritorii desrobite, cari nu doresc o altă supușenie, cu alte cuvinte s'a recunoscut calitatea de român tuturor cetățenilor indiferent de origină sau domiciliu și indiferent de naționalitate;

Că, dar, așa fiind, întru cât reclamantul Arthur Goldberger, dobândind naționalitatea de român prin anexiunea teritoriului Transilvaniei, el este în drept a fi înscris ca avocat în Baroul de Ilfov;

Pentru aceste motive, suntem de părere a se admite apelul, a se reforma decizia apelată și în consecință a se înscrie Arthur Goldberger în tabloul avocaților din județul Ilfov.

Semnați: I. Dimancea, S. Cogălniceanu.

Observațiune. — Chestiunea care s'a discutat în fața Curței de apel era de a se ști dacă dobândește naționalitatea română, prin faptul anexiunii teritoriului de origină a părintelui său, o persoană născută și domiciliată în România din părinți unguri, originari din Transilvania.

Doctrina consideră anexiunea, ca un mijloc de dobândire a naționalității, dar când este vorba de a se ști cari anume persoane dobândesc naționalitatea statului anexator, ea se divide.

În genere, sunt cinci sisteme discutate de autori și a căror explicație se găsește în diferitele tractate.

După un prim sistem, dobândesc naționali-

tatea statului anexator, numai acei domiciliați pe teritoriul cedat.

După un alt sistem, numai originarii, adică acei născuți pe teritoriul cedat dobândesc noua naționalitate.

După un al treilea sistem, se consideră ca dobândind noua naționalitate și acei domiciliați și acei originari.

După un al patrulea sistem, se distinge, după cum teritoriul cedat făcea parte dintr'un stat unitar sau o confederație. În primul caz, naționalitatea se determină după domiciliul, iar în al doilea după origină.

După un ultim sistem, naționalitatea nouă nu se recunoaște decât aceloră cari sunt și originari și domiciliați.

Decretul-lege care a declarat anexate României teritoriile ungurești nu arată care categorii de persoane dobândesc naționalitatea română; deci trebuie să ne referim la doctrină spre a vedea cari sunt cetățenii unguri deveniți români, prin faptul anexiunii.

În speță, apelantul nu este nici domiciliat, nici originar din teritoriul anexat, prin urmare nu poate pretinde a dobândi naționalitatea română prin faptul anexiunii și deci în mod juridic și bine a judecat majoritatea Curței când nu a recunoscut apelantului calitatea de român.

Nu se poate invoca, cum face minoritatea Curței, declarația primului ministru la Paris, că sunt cetățeni români toți cetățenii teritoriilor desrobite, fiindcă pe de o parte declarația primului ministru nu are autoritate legislativă, iar pe de altă parte, apelantul nu era cetățean al unui teritoriu desrobite, ci cetățean al Ungariei, una și indivizibilă, nefiind născut și nedomiciliind pe nici una din porțiunile desrobite.

Este drept, că de fapt situațiunea apelantului este stranie, de oarece acest om, care a fost născut, crescut și domiciliat în România, trebuie considerat ca ungur, deși din activitatea sa se pare că nu a voit niciodată a se considera ca atare.

Iată deci o categorie de persoane, asupra situațiunei cărora legiuitorul ar trebui să hotărâasca.

Până atunci, singurele hotărâri juridice vor fi acele date în sensul părerei majorității, Curței de apel.

G. Meitani